

Shrnutí a oficiální závěry celostátní studentské konference „Současná úloha a postavení studentů na vysokých školách 2006“ 14. – 15. 12. 2006, Brno

Shrnutí

V následujícím textu si Vám dovoluujeme předložit shrnutí nejdůležitějších bodů programu tak, jak jej ve dvou jednacích dnech zachytily pozorovatelky a zapisovatelky konference Klára Bendová (Univerzita Palackého v Olomouci), MgA. Hana Krejčí (Janáčkova akademie múzických umění v Brně) a MgA. Adéla Venerová (Akademické centrum studentských aktivit)

Příprava na vysokou školu, výběr vysoké školy

Velkou roli ve výběru vysoké školy a následně oboru hraje rodinné prostředí (tradice daného oboru v rodině, její sociální postavení). Důležitým faktorem je též výběr maturitních předmětů = profilace pro další studium a název jednotlivých studijních oborů – atraktivní jméno dokáže potenciální studenty oslovit a přitáhnout k oboru pozornost.

Stále větší roli hraje při výběru VŠ Internet. Především tam existuje spousta informačních zdrojů, které mohou studenti využívat. Je však obtížné určit, které z dostupných zdrojů jsou opravdu relevantní a kvalitní. VŠ by proto neměly podceňovat význam svých WWW prezentací a dalších forem elektronické propagace, která v současné době není vyhovující. WWW stránky musí být přehledné, uživatelsky přístupné a musí obsahovat všechny důležité a aktuální informace.

Rozhodování také výrazně ovlivňují přímá setkání středoškolských studentů se studenty vysokoškolskými, ať již prostřednictvím dnů otevřených dveří, či spanilých jízd přímo po středních školách. Ačkoliv je domlouvání jízd poměrně náročnou záležitostí (mnohdy je třeba kontaktovat více pracovníků školy, než se zástupci univerzity dostanou k člověku, který může o uskutečnění jízd rozhodnout; v průměru jsou kontaktováni tři pracovníci na jednu školu), výsledek stojí za to. Velmi důležité je, aby komunikaci s potenciálními uchazeči o studium zprostředkovali studenti.

Dalšími možnostmi, jak se středoškolský student může dozvědět o konkrétní vysoké škole více informací a tím usnadnit své rozhodování, jsou např. kontaktování studijního oddělení (zde je ale třeba počítat s tím, že studijní oddělení vždy nemá podrobné informace o konkrétních studijních programech a je schopno poskytnout hlavně všeobecné informace o studiu), návštěva dnů otevřených dveří, informační kurzy či pravidelné setkávání rektora s řediteli SŠ či pedagogickými zástupci.

Právě absence komunikace SŠ s VŠ a tím i přehledu o jejích absolventech - přijatých uchazečích na VŠ a jejich struktuře, je hlavním nedostatkem středních škol.

První kroky na vysoké škole, vytváření návyků na vysoké škole

Studenti přicházejí na vysokou školu jako plnoprávní dospělí jedinci, ale toto postavení je pro mnohé z nich novým stavem. Důležitým milníkem při vstupu studenta na VŠ je proto již zápis. Je třeba klást zvýšenou pozornost vybudování příjemné a přátelské atmosféry s možností komunikovat se zástupci VŠ (studijními referentkami). Tento klíčový bod vstupu studenta na VŠ není na většině VŠ v současné době vyhovující.

Dalším důležitým bodem je univerzitní infrastruktura – možnost důstojného ubytování, spravené budovy, čistota – to vše napomáhá ke ztotožnění nového studenta se svojí novou alma mater. Student vidí, že se nejedná o druhořadou školu a začíná na ni být pyšný. Je také důležité, aby student vnímal

podporu školy a existujícího poradenství. Student by měl mít šanci již od počátku hodnotit výuku. Toto hodnocení musí mít zpětnou vazbu = musí být účinné.

Nikoliv počáteční znalosti, ale motivace ke studiu je nejdůležitější jak na začátku, tak v průběhu studia. Motivace ke studiu má klesající tendenci především na oborech s hromadnými počty studentů. Masová výuka má obrovský vliv na to, jak student přijímá znalosti a jak přistupuje ke studiu.

Významnou roli hraje při budování vztahu k VŠ také nový kolektiv a schopnost seznamování. Zde mají výhodu školy s malým počtem studentů v ročníku. Se zvyšujícím se počtem studentů roste také komunikační bariéra ve vztazích student – pedagog i student – student. Jednou z cest ke zlepšení účastníci vidí možnosti „team buildingových“ setkání studentů nováčků ještě před zahájením studia. V tomto bodě mohou hrát významnou roli především na velkých vysokých školách studentské organizace.

Student je při přechodu ze SŠ na VŠ velmi zranitelný a může se stát pro mnoho lidí dobrým byznysem – (musí nakupovat literaturu, řeší ubytování, stravování) – VŠ by se měla snažit zabránit potenciálnímu zneužívání a pomoci se studentům orientovat.

Motto na konec: *Lidé si nebudou pamatovat, co jste říkali, ale co s Vámi cítili.*

Podmínky studia na vysoké škole, prostředí na vysoké škole

V dnešní době profese, kterou student vystuduje, není pravděpodobně na celý život. Vzniká proto potřeba se profesně rozvíjet nejen v jednom oboru, ale reagovat na změny, které nás provázejí celý život. Tomu studenty zatím vysoké školství neučí.

Studenti by měli být vedeni k samostatnosti v práci, k podpoře tvořivosti a odpovědnosti za sebe sama, za systematické budování vlastního potenciálu. Důležitým bodem je též posilování jejich motivace ke zmocňování se oboru. Studenti by se měli sebeutvářet tím, že jim bude škola nastavovat podmínky, nikoliv jen předávat znalosti. Zkoušky by pak měly být koncipovány tak, že student vyhledává řešení problémů, které se objevují v praxi, vyslovovali hypotézy a názory a ověřovali je.

Pedagogové jsou rovněž produktem podmínek ve vysokém školství, zejména při získávání vědeckých a pedagogických hodnot. Výsledkem je, že na školách učí často lidé, kteří nikdy nebo jen okrajově působili v praxi. Výjimku zpravidla tvoří umělecké obory. Také literatura doporučovaná pedagogy ke studiu bývá často zastaralá. To, co v době kariérního vzestupu jednotlivých pedagogů bylo pilířem jejich oboru, již dnes ve spoustě oborů neplatí. Je proto nutné, aby potřebu reagovat na změny vnímali i pedagogové a přizpůsobovali se novým trendům (jak teoretickým, tak praktickým) v oboru.

Některé z těchto nedostatků se v současné době snaží nahrazovat svojí činností studentské organizace. Je však důležité, aby se tyto atributy staly součástí běžného výukového procesu ve všech stupních studia.

Velmi důležitou součástí studia na vysoké škole je její infrastruktura, především možnosti bydlení. Soužití na vysokoškolských kolejích vytváří vhodný prostor pro vytvoření silné komunity, kde vznikají přátelství na celý život, dochází k přehodnocování životních priorit, studenti mohou využívat nabídku volnočasových aktivit. Samostatné bydlení naopak převážně nabízí možnost kvalitnějšího a především klidného bydlení s volným prostorem pro studium. Tyto aspekty velmi ovlivňují kvalitu života jednotlivých studentů a měli by proto svá rozhodnutí dobře zvažovat.

Neexistuje systematická podpora znevýhodněných skupin (handicapovaní, zahraniční studenti, sociálně slabí studenti, není snaha o to, aby tito lidé dostávali šanci vystudovat VŠ).

Motto na závěr: *Většina lidí musí být ke svému štěstí přinucena. Dejme studentům možnost, aby mohli pocítit radost z překonaných překážek a náročných úkolů.*

Spolupráce s praxí

Zaměstnavatelé jsou nespokojeni především s praktickými dovednostmi absolventů VŠ, s jejich prací v kolektivu, týmovou prací, ne/uměním komunikace a sebe/prezentace. Jako jednou z možností zlepšení těchto dovedností je podpora VŠ vzniku studentských organizací, ve kterých studenti mohou na reálných malých projektech tyto dovednosti trénovat. Nechat tuto tíhu pouze na studentských organizacích však není konečným řešením.

Ke zlepšení komunikace VŠ s praxí a zlepšení naplňování potřeb profilu absolventů by mělo napomáhat profesní poradenství. Může jím být např. databáze studentů, absolventů, firem, univerzitní časopis, prezentace firem na půdě VŠ, vzdělávání studentů či zpětná vazba o uplatnění absolventů na trhu práce. Problémem většiny VŠ je však PASIVNÍ přístup ke komunikaci, který se musí změnit.

Sounáležitost s univerzitou

Vysokoškolský student se potkává s rychle se měnícími problémy, které považuje za klíčové (přijímací zkoušky – specializace – praxe). Vzniká zde generační problém, kdy se z uchazeče stává student a absolvent. Jedinec je tak ne vždy schopen vyhodnotit, nakolik je na jeho názor brán ohled a zda je tento názor vůbec správný. Je proto nutná ochota jak studentů, resp. absolventů, tak zástupců vysoké školy přijímat a poskytovat zpětnou vazbu a adekvátně na ni reagovat. Pokud budou obě strany ochotny ji poskytovat, budou ji moci i efektivně využívat (názory absolventů mohou být zdroje informací nejen pro zástupce VŠ, ale také pro stávající či potenciální studenty, je proto velmi důležité budování sítě kontaktů).

Atributy sounáležitosti jsou především společný zájem, vztah delší dobu trvajících, vzájemná důvěra, finanční spoluúčast, výhodnost vztahů, tvoření hodnot, návratnost vložených investic, hodnota společného měnění a pocit jistoty. Pro finanční spoluúčast studentů (školné) je však nejdříve třeba vytvořit adekvátní podmínky, samotné placení nemůže mít očekávaný efekt.

Motto na závěr: *Student musí žít s univerzitou a univerzita se studentem.*

Důležité momenty ovlivňující studákovu cestu

- soužití na kolejích
- masovost výuky (kvalitativně se mění vztahy)
- budování rodiny
- potřeba někam patřit
- účinné studentské hodnocení kvality
- mimostudijní aktivity na vysoké škole
- kariérní řády
- vliv přednášejícího (možnost ovlivnit životy studentů)
- studijní obory
- skripta pouze v elektronické podobě
- problémy s rozvrhem (přejezdy u dojíždějících studentů, problém dojet domů)
- seznamování se – nový kolektiv
- kvalita osvěty o VŠ na SŠ
- VŠ zákon, předpisy
- přijímací řízení (ano/ne)
- využití prázdnin
- schopnost orientace v literatuře, informacích
- dovršení plnoletosti
- přípravné kurzy, staré testy
- atraktivita názvu studijního programu
- metody propagace jednotlivých VŠ, resp. studijních oborů
- úloha informačních systémů/webu
- den otevřených dveří
- nábor – plus: přímo k studentovi
- šance na přijetí
- testy studijních předpokladů
- ovlivnění výběru školy ostatními spolužáky či rodinou

Oficiálně schválené závěry účastníků konference

Účastníci se shodli na nutnosti lepší komunikace jak mezi středními a vysokými školami, tak mezi vysokými školami a budoucími zaměstnavateli.

Účastníci se domnívají, že lepší dostupnosti vysokých škol pro sociálně slabší skupiny je možné dosáhnout pouze lepší sociálně pedagogickou činností základních a středních škol.

Účastníci vyzdvihli důležitost studentských organizací pro hladký vstup studenta na vysokou školu.

Účastníci se shodli na nutnosti účinnější pomoci studentům s fyzickými či sociálními handicapy.

Účastníci varují před plíživou ztrátou akademických svobod a před unáhleným aplikováním doporučení ze zprávy „Czech Republic – Country Note“ zpracované experty OECD v rámci projektu Thematic Review of Tertiary Education, které by k těmto ztrátám vedlo. Považují proto za nutné zprávu prostudovat, definovat slabé a silné stránky, vyjádřit se k jejím závěrům a zformulovat doporučení, která by reprezentovala názory studentské akademické obce. Je potřeba se ke studii jménem zástupců studentské samosprávy vyjádřit.

Malá fotogalerie akce:

